

Prof. E. Ilus'ale ja mag. I. Jämskõle
hinnamises. Past. 2x140.
Diplomitöö
392458

12.11.40.

h. Kõrre

TARTU ÜLKOOL
DIPLOMITÖÖ

2. nov. 1940

263

Kõrre
Diplomitöö
16.x.40.

Mait Kõrts,

Stud.jur.

Matr.nr. 10655.

B 1884H

V A H E K O H U S.

Töö ettevalmistamine ning selle vajavad valmistamine ja
hindamised. Tööd on tehtud arhiivis ja
kõik on välja jätta, kuna see ei ole teeni kohta.
Tehtava õiguse järele vahetada teatavad on teinud
vahetama käsitluse.

Sõnadid ei ole vahetatud; samuti need ja sõnad.
Nõrkusid tuleb erand lauseviisid, peamiselt teini-
nolusid ja tselaarimised.

Õigused needab käsi diplomiteviisid ja need
olulise arvutamise.

Tartu, 4. XI. 1940
1. oktoobril 1940.

Lõpetanud õigusteaduse. 27. x. 40

[Handwritten signature]

S I S U K O R D.

(Sisukord	lk-d	2
Vahekohtust üldse.	"	3
Vahekohtu tekkimisest.	"	3-5
(Vahekohus Prantsuse protsessis)	"	5
A. Vahekohus kodanlises ^{kus} Eestis	"	6
I Vahekohtu raking	"	6
II Vahekohtu pädevus.	"	6-8
III Vahekohtukiri (leping).	"	9-12
IV Vahekohtunike kvalifikatsioon	"	12
V Vahekohtu koosseisu asendamine.	"	13-14
VI Vahekohtu menetlus	"	14-16
VII Vahekohtu lõpetamine.	"	17-18
VIII Vahekohtu otsus ja selle kuulu- tamine	"	18-21
IX Vahekohtu otsuse tühistamine	"	21-23
X Sooritusmenetlus.	"	23
B. Vahekohtu ^{ot} (instituudid) N.S.V.Liidus ^{1886-3.}	"	24
a/ Riiklik arbitraaž.	"	24
I Riikliku arbitraaži koosseis ja moodustamine.	"	24
II Riikliku arbitraaži pädevus	"	25-26
III Menetlus riiklikus arbitraa- žis.	"	26
IV Sooritusmenetlus.)	"	27
b/ Vahekohus.	"	27
I Vahekohtu moodustamine ja koos- seis	"	27-28
II Vahekohtukiri (leping).	"	28
III Vahekohtu menetlus	"	29
IV Soortusmenetlus	"	29-30
c/ Mere- ja väliskaubanduse arbitraa- ži komisjonid.	"	30-31
Kasutatav kirjandus.	"	32

S I S U K O R D.

Sisukord	lk-d	2
Vahekohtust üldse.	"	3
Vahekohtu tekkimisest.	"	3-5
Vahekohus Prantsuse protsessis	"	5
A. Vahekohus kodanlikes Eestis	"	6
I Vahekohtu raking	"	6
II Vahekohtu pädevus.	"	6-8
III Vahekohtukiri (leping).	"	9-12
IV Vahekohtunike kvalifikatsioon	"	12
V Vahekohtu koosseisu asendamine.	"	13-14
VI Vahekohtu menetlus	"	14-16
VII Vahekohtu lõpetamine.	"	17-18
VIII Vahekohtu otsus ja selle kuulu- tamine	"	18-21
IX Vahekohtu otsuse tühistamine	"	21-23
X Sooritusmenetlus.	"	23
B. Vahekohtu instituudid N.S.V.Liidus	"	24
a/ Riiklik arbitraaž.	"	24
I Riikliku arbitraaži koosseis ja moodustamine.	"	24
II Riikliku arbitraaži pädevus	"	25-26
III Menetlus riiklikus arbitraa- žis.	"	26
IV Sooritusmenetlus.	"	27
b/ Vahekohus.	"	27
I Vahekohtu moodustamine ja koos- seis	"	27-28
II Vahekohtukiri (leping).	"	28
III Vahekohtu menetlus	"	29
IV Soortusmenetlus	"	29-30
c/ Mere- ja väliskaubanduse arbitraa- ži komisjonid.	"	30-31
Kasutatav kirjandus.	"	32

----- 0 -----

V a h e k o h u s .

Tsiviilõiguslike tüliküsimuste lahendamiseks ja materjaalse tõe saavutamiseks võivad kodanikud riikliku kohtu asemel valida kokkuleppel kolmanda isiku või isikud, n.n. vahekohtunikud. Kiirema ja odavama asjaajamise tõttu on vahekohus sageli õiguskaitse saamise ja materjaalse tõe leidmise abinõuks. Kodanlikes Eestis leidis vahekohtu instituut kasutamise^{ks} peaaugalikult äriringkondade poolt. Nii asus Kaubandus-Tööstuskoja juures alaline vahekohus, ^{ku} kelle tegevus oli kindlaks määratud^{saadud} peakoosoleku poolt vastuvõetud määrustega.

Vahekohtu tekkimine ja areng.

Vahekohtu instituut on juba üle 2000 aasta vana. Tema eelkäijaks ja esialgseks kujuks oli Rooma klassikaline ehk n.n. formulaarprotsess. Selle protsessi süsteemi vanas Roomas seadis sisse lex Aebutia 149. ja 126. a. vahel (e.Kr.) Teda täiendasid kaks leges Julia.¹ Formulaarprotsess koosneb kahest aktist - in iure ja in iudicio. Formulaarprotsessis hageja annab kostjale teada oma kavatsetava hagi (medicatio actionis) ja pöörub siis preetori poole postulatio formulae'ga. Preetor vaatab hagi läbi ja otsustab, kas anda sellele kaitset või mitte. Kaitse andmise korral annab ta hagejale formulae. Formulae

1. Bonfante Pietro, Rooma õiguse ajalugu, Dr. E. Eini tõlkes 1980, lhk. 411.

mitteandmise korral võib hageja sama hagi esitada järgmisel aastal uuele magistraadile. Samas asjas uue hagi esitamise võimalus kaob litis contestatio'ga.²

Litis contestatio kujutab endast pooltevahelist lepingut, kus hageja annab formula üle ja kostja võtab selle vastu.³

Formulaga magistraat annab juhtnööre kohtunikule ja piirab ka teataval määral kohtualuse effekte. Formelis on nimetatud ka poolte kokkuleppel valitud kohtunik. Ei saavuta pooled kohtuniku esitamiseks kokkulepet, valib kohtuniku preetor ise.⁴ Formelisse peab olema ka võetud kostja vaie, vastasel korral kohtunik ei arvesta seda.⁵

In iudicio astmes kohtunikul on formeli piirides täielik tegevus- ja hindamisvabadus, respektuurides ainult mõningaid tavaid.⁶ Kohtunik juhib menetlust kohtus, hindab oma kaine mõistusega tõendeid, vannet või sellest loobumist, ülevaatus, kostja ülestunnistamist, poolte auväärust jne. Ta võib arvestada isegi avalikku arvamust.⁷ Kui on mitu kohtunikku, tehakse otsus häälteenamusega. Otsus peab kuulutatama poolte juuresolekul.⁸

Peale formulaarprotsessi menetluse võisid pooled anda vaidlusküsimuse otsustada ka vahekohtule. Selleks oli tarvis

2. (Bonfante, P., Op. cit.), lhk. 415.

3. Op. cit., ib., lhk. 417.

4. Op. cit., ib., lhk. 419.

5. Op. cit., ib., lhk. 418.

6. Op. cit., ib., lhk. 420.

7. Op. cit., ib., lhk. 421.

8. Op. cit., ib., lhk. 422.

kaks kokkulepet, Esiteks kokkulepe poolte vahel küsimusevaha-
kohtule lahendamiseks andmise kohta (compromissum) ja teiseks
valitud vahekohtuniku või vahekohtunikkude nõusolek, et nad
tuliküsimuse läbivaatamise ja otsustamise enda peale võtavad.⁹

Enne-justiniaanuseaegse õiguse järgi ei saanud vahe-
kohtuse otsuse täitmiseks esitada hagi. Et aga pooli siduda
vahekohtuotsusega, selleks nad andsid stipulatsioon¹⁰ vormis
poena compromissa. Justiniaanuse ajal hakati aga andma hagi
vahekohtu otsuste täitmiseks kui pooled olid koostanud vahe-
kohtule allumise kokkuleppe kirjalikult, ehk kokkulepet van-
dega kinnitanud.¹⁰

Vahekohtule võisid pooled anda otsustada vaidlusi as-
jade kohta, mida nad võisid vabalt käsutada. Nii ei kuulunud
vahekohtu alla abieluasjad jne.

Vahekohtunikuks astumine ei olnud kellelegi kohuslik.
Oli aga keegi vahekohtunikuks valimise vastu võtnud, pidi ta
vaidlusküsimuse lõplikult otsustama.¹¹

Puudub
Edasijõudmine } vahekohtu otsustamise arengus käsitleta.
relye alae }

Vahekohus Prantsuse protsessis.

Prantsuse protsess tunneb vahekohut kahel kujul. Vaba-
tahtlik, kus pooled kokkuleppel ja omal algatusel võisid vaid-
lusküsimuse esitada riikliku kohtu asemel ka vahekohtule, sea-
duslik vahekohus on aga selline, kus mõningate küsimuste lahen-
damine on seadusega allutatud vahekohtule.

9. Azarevič, Dmitri, Rooma õiguse süsteem, 1887, lhk. 314.

10. Op. cit., ib., lhk. 314.

11. Op. cit., ib., lhk. 244.

12. Annenkov, K. Tsiviilkohtupidamise Seaduse Kommentaar,
1887, lhk. 244.

13. Op. cit., ib., lhk. 252.

A.

Vahekohus kodanlikes Eestis.

Kuna Nõukogude Eestis ei ole veel jõutud uut tsiviil-
protsessi koodeksit kehtima panna, siis rakendavad meie kohtud
kodanlike Eesti protsessi norme. Kodanline Eesti oli aga retsi-
peerinud tsaariaegse Vene protsessi ja viimast ainult osaliselt
muutnud ja täiendanud.

Ka tsaariaegses Venes oli algul Prantsuse protsessi
eeskujul vahekohtu kaks vormi. 1864.a. kohtureformiga jäeti
kehtima ainult vabatahtlik vahekohus.¹² Sellega asuma esijoo-
nes vaatlema meil praegu kehtivat vahekohtu korda, mida kä-
sitavad TsKpS. §§ 1367-1399.

I Vahekohtu raking.

Vahekohtuna võib esineda:

1. Üks ehk paaritu arv eraisikuid, keda pooled valivad
kokkuleppel;

2. Ametikohtunik - jaoskonnakohtunik;

Vene senati seletusel ei ole lubatud vahekohtusse vali-
da paarisarvu kohtunikke, (otsus 1874.a. nr.326).¹³

II Vahekohtu pädevus.

Vahekohus on üldpõhimõtteliselt pädev lahendama varan-
duslikke tüliküsimusi, väljaarvatud:

1. Asju ühenduses perekonnaseisuga, nagu abieluasjad,
sünni seaduspäraseks tunnistamine jne.

2. Asju, mis on seotud eestkoste- ja hooalealuste huvi-
dega, sest hooldajatel ei ole nende hoolde usaldatud varanduse
üle täielikku tegevusevabadust.¹⁴

12. Annenkov, K. Tsiviilkohtupidamise Seaduse Kommentaar,
1887, lhk. 244.

13. Op. cit., ib., lhk. 252.

14. Isačenko, V.L. Erimenetlused, 1913, lhk. 722.

3. Asju, mis on seotud riigi- ja omavalitsusasutuste huvidega.

4. Asju, mis on seotud süütegude ja üleastumistega, väljaarvatud erasüüdistuse korras algatatavad süüasjad.¹⁵

Hiljem on täiendavalt veel vahekohtu pädevusest ^{väljastatud} kõrvaldatud:

5. Tüliasjad kinnisvarade kohta, kui asjaosaliste hulgas on isikuid, kellele õigusi nende omandamiseks ja kasutamiseks on seadusega piiratud.

6. Töövõtjate nõudeasjad tööandjate vastu tööõnnetuste puhul.¹⁶

TsKpS § 1638 p.1 põhjal on vahekohtu alluvusest kõrvaldatud ^{ka} isikuliste õiguste kohta käivad küsimused. Siia kuuluvad ka kõik abielu- ja lasteõigustesse puutuvad küsimused, ^{sest} nende (küsimuste) korrapärasest lahendamisest on huvitatud ka riik.¹⁷

Sellega ei või alluda vahekohtule ka isiku maksu- jõuetuks tunnistamine, Šamuti ei ^{või} vahekohus arutada konkursi asju.

Asjad, mida kohtud lahendavad oma korraldistega, ei või alluda vahekohtule, kui puhtkohtulikule instantsile.

D.Annenkov'i arvates TsKpS § 1368 loetleb vahekohtule mittealluvad asjad ammendavalt ja sellepärast tema ei nõustu Zmirlov'i väitega, mille järgi abielu kooselu nõudeasjad ei võivat vahekohtule alluda.¹⁸

15. Annenkov, K. Op.cit., ib., lhk. 245.

16. Isačenko, V.L., Op.cit., ib., lhk. 721.

17. Annenkov, K. Op.cit., ib., lhk. 252.

18. Annenkov, K. op.cit., ib., lhk. 248.

TsKpS §1368 p.4 põhjal võib anda eraldi vahekohtule lahendada süüteo ja üleastumise läbi tekkinud kahjude heastamise küsimusi peale kriminaalkohtu otsuse tegemist.¹⁹

Samuti võib vahekohus arutada alimentide maksmise, kui puhtvaraõiguslikke asju.²⁰

Vene senati seletusel on vahekohus pädev arutama vaidlusi ka kinnisvarade kohta. Sageli aga kohtupraktikas ja (juriidilises kirjanduses) asuti ^{destruktiiv} (vastupidisel seisukohal).²¹

Vahekohtule võib anda arutada küsimusi, millede kohta riikliku või vahekohtu otsus juba jõustunud, sest pooltele on lubatud tsiviilkohtu otsusi kokkuleppel muuta.²²

Vene senati seletusel ei saa peale selle pöörduda vahekohtu poole:

1. Maksujõuetuks tunnistatud võlgnikud konkursi alla võetud varanduse asjus.
2. Päranduse- ja teadmata äraolija varanduse hooldaja tema hoole all oleva varanduse asjus.
3. Alaealised.

TsKpS § 1368 p.3 mõtte järgi ei või vahekohtu poole pöörduda seaduse alusel tegutsevad juriidilised isikud, nagu maa- ja linnavalitsused jne. Küll võivad vahekohtule esitada tüliküsimusi lepingu s.o. kokkuleppelise põhikirja alusel tegutsevad juriidilised isikud, nagu pangad, aktsiaseltsid jne., nende põhikirjade alusel ja piirides.²³

-
19.	Annenkov, K. Op., eit.,	ib., 247.
20.	-"-	ib., lhk. 249
21.	-"-	H., -"- 250
22.	-"-	H., -"- 251
23.	-"-	H., -"- 246/7

25. ...
26. Annenkov, K. TsKpS kommentaar, 1987, lhk. 252
27. ...

III Vahekohtukiri (-leping)

Tsiviilõigusliku tüliküsimuse vahekohtusse andmise kohta peavad pooled sõlmima kirjaliku lepingu, millele alla kirjutavad kõik asjaosalised s.o. pooled ja ka valitud vahekohtunikud.²⁴ Viimased allkirjutades avaldavad nõusolekut vahekohtunikuks astumiseks ja ühtlasi tõendavad sellega, et nad on teadlikud oma ülesannetes.²⁵

Vahekohtukirja peab tõestama notar ^{või} ehk tema äraolekul jaoskonnakohtunik. Tõestatud lepingu algkiri antakse vahekohtunikele, kuna pooled saavad ära kirja. Tuleb märkida, et vahekohtu menetlustest saavad osa võtta ainult lepingu allakirjutanud isikud. Ühe lepinguosalise surm lõpetab või seistab vahekohtu funktsioneerimise.²⁶

Erivolituse põhjal võib vahekohtu lepingut sõlmida ka voliniku kaudu (Vene senati otsus 1871.a. nr.446).

Kuna vahekohtu lepingus peab olema täpselt tähendatud tüliküsimus või vaidlusasi, mida kohus on volitatud lahendada, siis ei saa vahekohtu-kirja teha tulevikus tekkinud vaidluste kohta.²⁷

Vahekohtu lepingute eeskirja rikkumiseks ei saa lugeda seda, kui kompromiss sõlmitakse kahes aktis. Ühes lepivad pooled kokku vahekohtu moodustamise ja arbiiterite valimise kohta ja täiendavas aktis vahekohtunikud nõustuvad vahetalituse endale võtmisega. Viimasel juhul peavad mõlemad aktid notariaalselt tõestatud olema. Tõestamata vahekohtukirja põhjal teh-

24. Isačenko, V.L., Erimenetlused, 1913.a., lhk.733.
25. "- "- "- "- 735
26. Annenkov, K. TsKpS Kommentaar, 1887, lhk.252
27. "- "- "- "- 253

tud otsus on Vene senati seletusel tühine ipso iure (otsus 1880.a. nr.140).

Vahekohtu lepingus peab olema tähendatud:

1. Poolte, samuti ka vahekohtunikkude perekonna-, ees- ja isanimed ja elukutsed.

2. Tüliküsimumuse kirjeldus nii, et ühelgi asjaosalisel ei võiks tekkida vööriti arusaamist vaidlusasja kohta.²⁸

Peale selle võib vahekohtukirja võtta lisapunkte menetluste kohta, mis ei ole seadusevastased.

Kui ühe vahekohtu-kirjaga antakse mitu tüliküsimumust ühele vahekohtule lahendada, siis tuleb iga tüliküsimumust eraldi kirjaldada.

Lepingusse ei lubatud võtta punkte vahekohtunikkude vastutuse kohta.²⁹

Pooled kokkuleppel vahekohtunikkudega olles teadlikud tüliküsimumuse keerulikkusest, võivad määrata tähtaja selle lahendamiseks. Ei ole lepingus tähtaega määratud, siis on selleks TsKpS § 1372 põhjal neli kuud. Tähtaja algus loetakse lepingus määratud ajast ehk kui seda pole tehtud, siis lepingu tõestamiseks esitamise päevast. Pooled võivad tarbekorral tüliasja lahendamise tähtpäeva täiendavate lepingutega pikendada kuni asja lõpetamiseni.³⁰ Ei tee vahekohus määratud tähtaja jooksul otsust ja kui pooled uueks tähtaja pikendamiseks kokkulepet ei saavuta, loetakse vahekohus mitteolnuks.³¹

28. Isaçenko, V.L., Erimenetlused, 1913, lhk.730/1

29. Annenkov, K., TsKpS Kommentaar, 1887, lhk.256.

30. -"- -"- -"- -"- -"-258.

31. Isaçenko, V.L., Op.cit., ib., lhk.778.

Vahekohtu funktsioneerimise ajal ei saa pooled pöörduda riikliku kohtu poole.³²

Vahekohus peab ühes otsusega esitama ka vahekohtu lepingu algkirja vastavale jaoskonnakohtunikule. Viimane on kohustatud kontrollima lepingu seadusepärasust ja ka vahekohtu menetluse vastavust lepingule.³³

Riiklikule kohtule esitatud hagi seistatakse vahekohtukirja ära kirja esitamisest või vastava teadaande saabumisest arvates. Esitise võib teha vahekohus ise, pooled ehk üks neist. Kohtukorraldis asja seistamise kohta tehakse kohtuistungil, millest teatatakse pooltele.³⁴ Kui aga hagi esitatakse tsiviilkohtule peale sama asja kohta sõlmitud vahekohtukirja tõestamist, siis seistatakse toimetus kohtuistungil kostja vastava teadaande põhjal.³⁵

Kui vahekohtukirjaga ei ole teisiti korraldatud, siis hagi kindlustamiseks antud kohtukorraldis jäävad jõusse kuni asja otsustamiseni vahekohus. Pooled võivad lepingut kohtule esitades paluda tühistada hagi eelkindlustust. Pärast vahekohtukirja sõlmimist ei saa tsiviilkohtult enam hagi eelkindlustamist paluda.³⁶

Pooled ehk üks neist võivad tsiviilkohtus asja uuendada kui vahekohtult otsust ei tule. Saabub aga vahekohtu otsus, siis kuulub hagi tsiviilkohtus lõpetamisele selles osas, mis

32. Annenkov, K., TsKPS Kommentaar, 1887, lhk. 259

33. Maksimov, V., Käsiraamat ametlike paberite koostamiseks, 1913, lhk. 394.

34. Isačenko, V. L., Erimenetlused, 1913, lhk. 744.

35. "- "- "- "- 745

36. "- "- "- "- 749

on lahendatud vahekohtu otsusega, kuna muude hagi punktide kohta võib jätkata arutlust. Üldiselt lõpetatakse asi tsiivilkohtus lo aasta pärast peale seistamist.³⁷

IV Vahekohtunike kvalifikatsioon.

Seaduses ei ole reegleid selle kohta, keda võib valida vahekohtunikuks, Et aga vahekohtunikud saavad oma volitused vahekohtu lepingust, siis tuleb järeldada, et neil peab olema materjaalseaduse alusel täielik õigus- ja teovõime, s.o. võime sõlmida lepinguid ja olla volinikeks. Sellest tuleb järeldada, et vahekohtunikeks ei saa olla alaealised, vaimuhaigeks tunnistatud isikud, eestkoste- ja hoolalused, õigused kaotanud, vähearenenud ja kirjaoskamatud isikud.

Siin tuleb silmas pidada asjaolu, et vahekohtunikeks võivad hakata pillajad ja maksujõuetuks tunnistatud võlgnikud, sest nendelt on võetud õigus sõlmida lepinguid ainult oma varanduse kohta, kuna isikliste lepingute võime on neil alles.^{38,39.}

Mis puutub vahekohtunikkude sooküsimusse, siis seletab K.Annenkov, tuginedes TsKpS koostajate seletuskirjale, et vahekohtunikeks võib valida ainult mehi, ehkki seaduses naiste valimiseks erilist keeldu ei ole.⁴⁰ V.L.Isačenko peab aga naiste vahekohtunikeks valimise täiesti võimalikuks.⁴¹

37. Annenkov, K., TsKpS Kommentaar , 1887 lhk.261/2

38. "- "- "- "- "- 263

39. Isačenko, V.L. Erimenetlused, 1913, lhk.714.

40. Annenkov, K. Op.cit., ib., lhk. 264.

41. Isačenko, V.L. Op.cit., ib., lhk.715.

V. Vahekohtu koosseisu asendamine.

Vahekohus funktsioneerib vahekohtukirja alusel, mida pooled kokkuleppel võivad tühistada jamuuta. Sellest järeldub ka, et pooled täiendava lepinguga võivad vahekohtunikke tagandada ja uutega asendada.⁴²

Täiendavale vahekohtukirjale peavad alla kirjutama ka vahekohtunikud selleks, et nemad nõustuvad uute või täiendavate tingimuste alusel tülüküsimust lahendama.⁴³

Peale selle võib ühe poole palvel, vastavalt hagi alluvusele jaoskonnakohtunik ehk ringkonnakohus taandada vahekohtu koosseisust liiget ehk liikmeid järgmistel juhtumitel:

- a/ Kui vahekohtunik peale vahekohtukirja sõlmimist on saanud vastaspoole hõimlaseks teise astmeni ja
- b/ kui peale vahekohtulepingu sõlmimist on paluja ja vahekohtuniku vahel tekkinud vaen.

Seadus on selles osas puudulik. Ei ole korraldamist leidnud juhud, kus vahekohtunik astub vastaspoole asjaajajaks või varanduse valitsejaks, lapsendab vastaspoole, jne. Viimastel põhjustel tsiviilkohtus kuulub kohtunik taandamisele. Samuti ei ole ettenähtud taandamise võimalusi vahekohtunikkude ja juriidiliste isikute vahel tekkivate vahekordade tagajärjel. Onus probandi lasub taandepalve esitajal.⁴⁴ Taanet arutatakse kohtuistungil, millele kutsutakse ka pooled. Viimaste ilmumine pole sunduslik. Kohtukorraldis tehakse peale ilmunud poolte

42. Annenkov, K. TsKpS, Kommentaar, 1887, lhk. 264.

43. Isačenko, V.L., Erimenetlused, 1913, lhk. 755

44. Annenkov, K. Op.cit., ib. lhk. 267.

seletuste kuulamist ja esitatud tõendite läbivaatamist.⁴⁵
Kohtukorraldise peale saab kaevata erakaebe korras ainult
taande palve mitterahuldamise korral. Kuni küsimuse lahenda-
miseni ei või vahekohtunik vahekohtu istungitest osa võtta.⁴⁶

Jõustunud kohtukorraldise põhjal vahekohtu koossei-
sust taandatud liikme asemele valitakse uus täiendava vahe-
kohtu kirjaga üldises korras. Kui aga vastaspool ei nõustu
taandega ning uue kohtuniku suhtes kokkulepet ei saavutata,
ja üldse selles suhtes midagi ette ei võeta, tuleb vahekohus
lugeda lõppenuks.⁴⁷

VI Vahekohtu menetlus.

Vahekohus ei tarvitse arvestada oma tegevuses tsi-
viilprotsessi normide ja formaalsustega. Vahekohtu menetlus
peab toimuma vahekohtu lepingus antud juhiste ja kohtuliik-
mete veende ning südametunnistuse järgi.⁴⁸

Pooled esitavad vahekohtule ka vajalikud tõendid
ja dokumendid ilma igasuguste formaalsusteta kui see lepingus
ei ole teisiti korraldatud. Vahekohus ei ole õigustatud nõud-
ma kohtu- ja ametiasutustelt tarvilikke tõendeid ja õiendusi.
Ta võib anda pooltele nende palvel tunnistusi, et õiendused
või dokumendid on vajalikud vahekohtule asja otsustamiseks.

45. Isačenko, V.L., Erimenetlused, 1913, lhk. 758

46. Annenkov, K., TsKpS Kommentaar, 1887, lhk. 267

47. Isačenko, V.L., Op.Cit., ib., lhk. 759

48. "- "- "- "- 760

Pooled esitavad nimetatud tunnistused asjaomastele asutustele ja paluvad vastavaid dokumente välja anda. Vahekohtu faktilise olemasolu tõenduseks on vahekohtukirja tõestatud ära kiri.

Vahekohus võib määrata pooltele tähtaja vajalikkude tõendite ja dokumentide esitamiseks, teatades sellest asjaosalistele.⁴⁹

Tõendite hindamises on vahekohus täiesti vaba seaduste eeskirjadest kui vahekohtukirjaga seda teisiti ei ole korraldatud. See ei tähenda aga seda, et ta oma tegevuse juhiseks ei võiks võtta seaduse eeskirju.⁵⁰

Vahekohtu menetluse vastu, kui see on kooskõlas vahekohtu-lepingus antud juhistega, ei saa pooled vaidlust tõsta. Tõendid esitamise tähtaja möödalaskmise, samuti seletuse andmiseks vahekohtusse mitteilmumise puhul võib vahekohus asja otsustada olevate andmete ja dokumentide põhjal.

Sellest nähtub, et vahekohus peab enne otsuse tegemist asjaosaliste suulisi seletusi ära kuulama. Ta võib otsustada ka mõlema poole mitteilmumisel, mida ei loeta tagaselja-otsuseks.

Kui lepingus ei ole korraldust, siis määrab istungi koha vahekohus ise. Kohtusse kutsumiseks erilisi vorminõudeid ülesseatud ei ole. See võib teostuda suuliselt, kirjaga jne.

49. Annenkov, K., TsKpS Kommentaar, 1887, lhk 268, 272

50. Isačenko, V.L., Erimenetlused, 1913, lhk. 762.

Tunnistajaid ja eksperte kutsuvad kohtusse pooled ise. Seda võib teha ka vahekohus poolte palvel, kuid mitteilmunuid ta vastutusele võtta ei saa. Kuna seaduses ei ole keeldu tunnistajate vannutamiseks, siis tuleb järeldada, et vahekohus võib tunnistajaid ka vande all ülekuulata. Seda peab ta tegema tsiviilkohtupidamise seaduse reeglite kohaselt.⁵¹

Ehkki tsiviilkohtupidamise seaduses ei ole erilist nõudmist tunnistajate ülekuulamise, paikliku ülevaatuse jne. toimetamiseks terve kohtukolleegiumi juuresolekul, tuleb seda nõuetavaks pidada, nagu seda teeb ka Prantsuse TsKpS. Siiski võib vahekohus panna mõne vähema tähtsusega ülesannete täitmise ühe oma liikme peale. Samuti võivad kohtunikud valida endi hulgast eesistuja, kellele aga hääletamisel eesõigust ei omistata.

Mis puutub erimenetlusse, nagu kolmandate isikute kaasumine jne., siis pole need vahekohtus lubatud. Kui lepingus on ettenähtud hagi kindlustamine, siis peab vahekohus selle teostamiseks pöörduma vastava tsiviilkohtu poole.⁵²

Vahekohtus tuleb asi lõpetada kui menetlusel ilmneb asjaolusid, mida peab andma kriminaalkohtulikule eeluurimisele.⁵³

51. Annenkov, K., TsKpS Kommentaar, 1887, lhk.269.

52. -"- -"- -"- -"- 270.

53. -"- -"- -"- -"- 271.

54. Isačenko, V.L., Erimenetlused, 1913, lhk.766.

55. Annenkov, K., TsKpS Kommentaar, 1887, lhk.272.

56. Isačenko, V.L. Op.cit., lhp., lhk.769.

VII Vahekohtu lõpetamine.

TsKpS § 1384 näeb ette, et vahekohtu menetlus ja kõik toimingud lõpetatakse:

1. Poolte sellekohase otsuse põhjal,
2. Hageja või kostja surma korral,
3. Kui pooled ei vali uusi kohtunikke surnud või muudel põhjustel väljalangenud liikmete asemele ehk ei volita järeljäänud paaritu arvu kohtunikke asju arutama,
4. Kui vahekohtus avastub kriminaalasi, mis võib avaldada mõju vahekohtu otsusele.

Üldpõhimõtteliselt vahekohtu funktsioonid lõpevad tüliküsimuse otsustamisega.⁵⁴ Seega tuleb vaadata tegevuse lõpetamisele enne otsuse tegemist kui erandile. Eelnimetatud § loetelu on puudulik ja mitterahuldav. Sellele tuleb anda pisut laiem tõlgendus.⁵⁵ Tsiviilasjus pooled võivad oma vahekordi alati korraldada vastastikuste kokkulepetega. Sellepärast peab neile jääma võimalus kokkuleppel lõpetada ka vahekohtule antud tüliküsimust. Seadusega pole määratud sarnase kokkuleppe jaoks erivormi. See jääb poolte otsustada. Igaljuhul peab see olema tehtud nõnda, et vastaspoolel tarvidusekorral võimalik oleks tõendada leppe olemasolu.⁵⁶

Punkt 2. on ettenähtud asja lõpetamine poole surma korral. Lõpetamise põhjuseks võib olla ka poole õigus- ja teovõime kaotus vaimuhaiguse näol. Kuna haige võib uuesti paraneda, siis vahekohtu menetlus seistatakse kuni tema paranemiseni ja lõpetatakse alles siis, kui haige pole vahe-

Ex bibl. univ. Tart.

54. Isačenko, V.L., Erimenetlused, 1913, lhk.766.
55. Annenkov, K., TSKPS Kommentaar, 1887, lhk.272.
56. Isačenko, V.L. Op.cit., Ip., lhk.769.

kohtu tähtaja lõpuks paranenud.

Kui tsiviilkohtus tuleb ilmsiks kriminaalne asjaolu, mille lahendamiseta ei saa otsustada tsiviilvaidlust, siis asi seistatakse kuni kriminaal-süüteo selgitamiseks. Avastub analoogiline juhus vahekohtus, siis tuleb viimasel asjatoime-tus kogu ulatuses lõpetada. Avastub aga vahekohtus kuritegu, siis tuleb see üldisest aktist eraldada, ja tüliküsimus ot-sustada harilikus korras.⁵⁷

Vahekohus ei ole õigustatud uurima esitatud akti või dokumendi tõepärasust.⁵⁸

Mis puutub üksikute liikmete väljalangemisse, siis võivad pooled nende asemele valida uued, ehk vähendada kohtu-nike omal valikul, veel nõnda, et järele jääks paaritu arv liikmeid. Vastasel korral tuleb vahekohtul oma tegevus lõpetada.⁵⁹ Niisugusel juhul vahekohus lõpetab oma funktsioonid määru-sega ja esitab ühes vahekohtu-kirjaga vastavale tsiviilkoh-tule. Pooltelt esitatud algdokumendid tagastatakse.⁶⁰

VIII Vahekohtu otsus ja selle kuulutamine.

Ehkki seadus ei nõua vahekohtult eriliste formaalsus-te täitmist, tuleb vahekohtul otsuse tegemisel silmas pidada mõningaid tingimusi, milleleta otsus ei võiks jõustuda:

1. Otsus tehakse peale nõupidamist hääletamise teel lihthäälteenamusega. Vähemusse jäänud kohtunikud võivad oma eriarvamuse otsusele juurde lisada.

57. Isačenko, V.L., Erimenetlused, 1913, Lhk. 770.
58. "- "- "- "- 772
59. "- "- "- "- 773
60. "- "- "- "- 775

2. Otsus peab olema kirjalik. Selles peab olema märgitud vahekohtunikkude ja poolte nimed, samuti ka vaidlusasi.⁶¹
 3. Kohtuotsuses peab olema tähendatud alused, millistele otsus rajatud. Selle järgi saab ametikohus kontrollida otsuse vahekohtu-kirjale vastavust.⁶² Sellel on tähtsus siis, kui vastaspool palub vahekohtu otsust tühistada vahekohtukirjale mittevastavuse tõttu.⁶³
 4. Iga vahekohtu otsus peab sisaldama endast resolutsiooni. Otsusega peab olema tüliküsimus lõplikult lahendatud. Tingimisi otsuseid ei ole lubatud teha.⁶⁴
 5. Vahekohus ei saa pooltele anda juhiseid otsuse täitmiseks.
 6. Otsus on kehtiv, kui sellele alla kirjutavad kohutunike enamus.⁶⁵
- Vahekohus otsuse tegemisel määrab tähtpäeva, millal see pooltele kuulutatakse ja teatab sellest asjaosalistele. Ilmunud pooled kinnitavad otsuse kuulutamist oma allkirjaga sellel. Ei ilmu nad ehk üks neist otsuse kuulutamisele, loetakse otsus kõigile kuulutatuks vahekohtu-kirjaga vahekohtule määratud tähtaja viimasest päevast arvates. Harilikult otsuse kuulutamiseks määratakse tähtaja eelviimane päev.⁶⁶

61. Isačenko, V.L., Erimenetlused, 1913, lhk. 783.

62. "- "- "- 784

63. "- "- "- 785

64. "- "- "- 785

65. "ö" "- "- 787

66. Isačenko, V.L., Erimenetlused, 1913, lhk. 788.

68. "- "- "- 790

69. "- "- "- 791

70. "- "- "- 792

Kui vahekohtu otsus on tehtud selleks ettenähtud tähtpäeva jooksul, siis on lubatud selle väljakuulutamist toimetada ka peale tähtaja lõppu (näiteks tähtaeg lõpeb 1.oktoobril, kuid väljakuulutamine määratakse 15.oktoobri peale).⁶⁷

Viimasel juhul loetakse otsus sel päeval pooltele kuulutatuks vaatamata nende mitteilmumisele. Vahekohus võib aga ka otsuse kuulutamiseks määrata tähtaja (näiteks ühe nädala). Kui see lõpeb enne vahekohtukirjaga määratud tähtaega, loetakse otsus kuulutatuks päevast, millal viimane pooltest sellele alikirjutab, ehk mõne mitteilmumise korral, tähtaja viimasest päevast. Kui kuulutamise tähtaeg ületab vahekohtukirjaga määratud tähtaja, siis loetakse otsus kuulutatuks viimase tähtaja lõpupäevast.⁶⁸ Kui vahekohus soovib otsuse tegemisel selle kohe väljakuulutada, siis peab ta sellest pooltele õigeaegselt teada andma. Otsuse kuulutamise kord on vahekohtu enda määrata. Otsuse kuulutamisega lõpeb igasugune vahekohtu tegevus.

Peale selle hakkab otsuse kuulutamisest kulgema kaks tähtaega :

1. 7-päevane, vahekohtu otsuse ja toimiku vastavale tsiviilkohtule esitamiseks ja vahekohtu-kirjaga
2. 1-kuune - poolte tühistamispalvete esitamiseks.

Vahekohtu toimik peab olema kronoloogilises järjekorras kausta õhmeldud, läbi nõõritud ja nummerdatud ning vahekohtuniku pitsatiga kinnitatud.⁷⁰

67. Isaçenko, V.L., Erimenetlused, 1913, lhk. 788.
68. "- "- "- 790
69. "- "- "- 791
70. "- "- "- 798.

Kui vahekohus ei kuuluta otsust pooltele ei esita seda ka tsiviilkohtule, siis on pooltel õigus nõuda vahekohtunikult tekitatud kahjude tasumist.^{71.}

IX Vahekohtu otsuse tühistamine.

Poolled, usaldades vahekohtunikkude südametunnistust ja andes neile omavahelise tüliküsimuse õiglaseks lahendamiseks, ütlevad sellega ka lahti õigusest vaielda saabuva otsuse vastu.⁷²

Vahekohus on astmetu kohus ja tema otsus on lõplik. Selle peale ei saa esitada apellatsiooniega ka kassatsioonikaebust.⁷³ Samuti ei ole vahekohtu otsuse peale lubatud esitada revisjonikaebust.⁷⁴ Sellega vahekohtu otsus ei kuulu sisuliselt uuesti arutamisele. Pooltel on aga õigus nõuda, et vahekohus tegutseks vahekohtu lepinguga määratud alustel ja piirides. Igasugune võimulialdus loob pooltele õiguse mittealistuda otsusele ja paluda vastavalt tsiviilkohtult selle tühistamist.

Vormilistel põhjustel võib tühistamist paluda:

1. Kui vahekohus tegi otsuse peale vahekohtu-kirjaga ettenähtud tähtaja lõppu.
2. Kui vahekohtukirjale ei ole mõni asjaosalistest (pool- või vahekohtunik) allakirjutanud.

71. Isačenko, V.L., Erimenetlused, 1913, lhk. 792.

72. "- "- "- 808.

73. "- "- "- 793.

74. "- "- "- 795.

3. Kui vahekohus on rikkunud vahekohtukirja olulisi nõudeid ja tingimusi.⁷⁵

4. Kui otsust ei ole pooltele kuulutatud.⁷⁶

Huvitatud pool võib mõlemad peavad esitama tühistamise palve eeltähendatud kuu aja jooksul kohtule, kelle kätte toimik on saadetud. Kohus vaatab asja läbi vormilisest küljest. Vahekohtu otsus tühistatakse kohtu korraldisega, mille peale võib esitada erakaeba korras apellatsioon- ja kassatsioonikaebusi. Vastavate kaebuste esitamiseks on kehtiv üldine kahenädalane erakaebe tähtaeg.⁷⁷

Ex officio tsiviilkohus peab tühistama vahekohtu otsuse:

1. Isikute suhtes, kes vahekohtu lepingu sõlmimisest osa pole võtnud,
2. Asjade suhtes, mille kohta vahekohus polnud volitatud otsust tegema,
3. TsKpS § 1368 ettenähtud asjade suhtes.⁷⁸

Jätab aga kohus siiski need asjaolud tähelepanemata ja annab välja tähtelehe, siis on see tühine ja mitte kedagi kohustav akt, kui selle sisust võib näha ja aru saada tema seadusevastasust.⁷⁹ Vastasel korral on sellest riivatud isikul või asutusel õigus kaevata erakaebe korras kahe nädala jooksul sooritusteate kättesaamisest arvates.⁸⁰

Vahekohtu otsuse tühistamise palve ühes ära kirjaga

75. Isačenko, V.L., Erimenetlused, 1913, lhk. 809
76. "- "- "- 792
77. "- "- "- 813/14
78. "- "- "- 815
79. "- "- "- 823
80. "- "- "- 824

vastaspoole jaoks tuleb esitada asja otsustavale kohtule.⁸¹

Kui tühistamist taotletakse põhjusel, mis ettenähtud tsiviilkohtupidamise seaduse § 1397, peab kohus tegema vasta-va korralduse vaatamata palve esitamise tähtpäeva möödalask- misele.⁸²

X Sooritusmenetlus.

Vahekohtu otsus pööratakse täitmisele vastava poole palvel peale edasikaebe tähtpäeva möödumist kohtumäärusega. Sellega tunnistatakse vastav vahekohtu otsus täitmisele kuu- luvaks.⁸³ Palujale antakse välja täiteleht, milles peab ole- ma tähendatud:

1. Milline otsus pööratakse täitmisele,
2. Missuguse kohtu korraldusel ja
3. Alus, mille põhjal otsus kuulub sooritamisele.

Sooritus teostatakse üldises korras. Samuti lahenda- takse soorituse peale esitatavad kaebused.⁸⁴

81. Isačenko, V.L. Erimenetlused, 1913, lhk. 824.

82. -" -" -" -" -" -" -" -" 825

83. -" -" -" -" -" -" -" -" 805

84. -" -" -" -" -" -" -" -" 806.

85. Tsiviilprotsessi õigusteaduslike institutide õppe- raamat, 1938, lhk. 91.

II Riikliku Arbitraaži pädevus.

B.

Vahekohtu instituudid N.S.V.Liidus.

a/ Riiklik arbitraaž.

N.S.V.Liidus tegutsesid 1922.a. - 1931.a. arbitraaži komisjonid, millede ülesandeks oli lahendada vaidlusi riigiasutuste ja ettevõtete vahel.

N.S.V.Liidus ei kuulu kohtute kompetentsi lahendada vaidlusi, mis tekkinud riigiasutuste ja ettevõtete vahel. Neid vaidlusi lahendab riiklik arbitraaž, millele on seaduslik alus pandud 1931.a.⁸⁵

I Riikliku arbitraaži koosseis ja moodustamine.

Riiklikku arbitraaži kuuluvad arbiiter (vahekohtunik) ja poolte vastutavad esindajad. Kummaltki poolt võib olla ainult üks esindaja. Vastutavateks esindajateks loetakse asutuste ja ettevõtete juhatajad, nende asetäitjad ja juhatusliikmed. Arbiiterid nimetatakse N.S.V.Liidu, Liidu- ja autonoomsete vabariikide Rahvakomissaride Nõukogude, kraide ja oblastite Täidesaatekomiteede poolt.

Riiklikud arbitraažid on moodustatud N.S.V.Liidu, Liiduvabariikide, autonoomsete vabariikide, Rahvakomissaride Nõukogude, kraide ja autonoomsete oblastite Täidesaatekomiteede juures.

85. Tsiviilprotsess, õigusteaduslikkude instituutide õppe-
raamat, 1938, lhk.91.

II Riikliku Arbitraaži pädevus.

Seadusega on määratud riikliku arbitraaži võimkond samuti ka tehioomasus.

Nagu eelpool tähendatud, lahendab riiklik arbitraaž üldpõhimõtteliselt vaidlusi riigiasutuste, ettevõtete ja organisatsioonide vahel. Erandid sellest üldisest korrast on antud enumeratiivselt.

Nii ei kuulu arbitraaži korrast lahendusele vaidlused,

1. Ühe ja sama valitsuse või koosseisu kuuluvate organite vahel.⁸⁶

2. Kolhooside vaidlused riigiasutuste ja ühistegeliste organisatsioonidega, samuti ka nende eneste vahel.

3. Kindlustuskassade regressihagid, riiklikkude organite vastu.

4. Autoriõiguste Kaitse Valitsuse vaidlused kirjastuste, ajalehtede ja ajakirjade toimetuste ning vaatepilte ja vaatemänge korraldavate ettevõtetega.

Riikliku Arbitraaži pädevus on määratud nõudehinna suuruse järgi.

Selle järgi alluvad:

1. Nõuded hinnaga 50.000.- rubla ja rohkem N.S.V. Liidu Rahvakomissaride Nõukogu juures asuvale arbitraažile, kui vähemalt üheks pooleks on üleliidulise tähtsusega ettevõtte või asutus, või liiduvabariigi asutus või ettevõtte.

2. Nõuded hinnaga 25.000.- - 50.000.- rublani - liiduvabariigi Rahvakomissaride Nõukogu juures asuvale

86. Tsiviilprotsess, õigusteaduslike instituutide õpperaamat, 1938, lhk. 93.

arbitraažile, kui vähemalt üheks pooleks on Liidu Vabariigi, autonoomse krai või oblasti asutus.

3. Nõuded hinnaga alla 25.000.- rubla autonoomse vabariigi RKN, kraide ja autonoomsete oblasti Täidesaate Nõukogude juures asuvale riiklikule arbitraažile.⁸⁷

Kohaallumuse järgi allub vaidluse lahendamine kostja asukoha arbitraažile. Vaidlused toodete (kaupade) omaduste üle lahendatakse vastuvõtu koha järgi, kui see teisiti ei ole lepingus määritletud. Eellepingutest tulenevad vaidlused lahendatakse hankevõtja asukoha järgi.

III Menetlus arbitraažis.

Sotsialistlikus riigis ei ole üksikute asutuste ja ettevõtete vastuolud nii suured nagu seda on kapitalistlikes riikides. Kõikide sotsialistliku riigi ettevõtete põhimiseks eesmärgiks on tõhusamini kaasa aidata oma sotsialistliku isamaa õitsengule ja sellega ka üksikute indiviidide hüvangu tõstmisele. Sellele vastavalt on korraldatud ka riikliku arbitraaži funktsioonid vaidluse lahendamisel. Riiklik arbitraaž arutab asja aktiivselt juhtides. Ta nõuab välja asutustelt ja ettevõtetelt tarvilikke dokumente, pooltelt seletusi ja tõendeid, toimetab paiklikke ülevaatusi, kutsub välja eksperte jne.

Riikliku arbiitri juhtimisel ja kaasabil pooled jõuavad seadusepärasele kokkuleppele. Riiklik arbiiter on kohustatud tema tegevuse juures avastatud väärnähetest ja seaduserikumistest vastavatele võimudele või prokurörile teatama.⁸⁸

87. Op.cit., ib., lhk.93.

88. " " " " 94.

IV Sooritusmenetlus.

Riikliku arbitraaži otsuseid peavad pooled ise täide viima. Otsuse mittetäitmise eest karistatakse asjaosalisi distsiplinaarselt või kriminaalkohtulikult.

b/ Vahekohtus.

N.S.V. Liidu seadusandlus võimaldab üksikutele kodanikkudele või nende kollektiividele ametikohtu asemel anda omavahelisi tsiviilvaidlusi poolte kokkuleppel valitud vahekohtu kätte. Vahekohtulikule lahendusele ei kuulu:

1. Vaidlused, mis on seotud töökaitseseaduste rikkumisega,
2. Vaidlused maaküsimusis ja
3. Vaidlused riigiasutuste ja ettevõtete vahel.

Gruusia N.S.V. seaduse järgi on veel keelatud vahekohtule lahendada anda vaidlusi, mis on ühenduses alaealiste, eestkoste või hoolealuste huvidega, töökonflikte ja küla-kohtule alluvaid asju.

Tüliküsimus antakse vahekohtule otsustamiseks vahekohtu-kirjaga, milles märgitakse täpselt vaidluseäsi ja määratakse lahendamiseks tähtaeg.⁸⁹

I Vahekohtu moodustamine ja koosseis.

Vahekohtu arvuline ja isikuline koosseis oleneb poolte kokkuleppest. Kumbki pool valib võrdse arvu vahekohtunikke.

89. Op.Cit., ib., lhk.95

Valitud kohtunikud valivad veel ühe eesistuja, superarbiitri. Sellega saab vahekohus koosneda ainult paaritu arvust kohtunikest. Vahekohtunikeks ei või valida isikuid, kes seisavad kohtu või eeluurimise all, on kriminaalkohtuotsusega õigused kaotanud või kellelt on võetud õigus täita kohtuniku kohuseid. Vahekohtu koosseisu enne vaidluse lahendamist ei ole lubatud muuta. Kui aga keegi valituist sureb, raskesti haigestub või peab ära sõitma, siis poolte kokkuleppel võib tüliasja lahendada järelejäänud vahekohtu koosseis ehk pool valib väljalangenud või lahkunud isiku asemele uue.⁹⁰

II Vahekohtukiri (-leping)

Vahekohtu leping peab sisaldama:

1. Poolte nimed ja aadressid,
2. Vahekohtu moodustamiseks antud volikirja tähendamine, kui vahekohtukiri koostatakse kollektiivi või üksikisiku volitusel.
3. Vahekohtunike ja nende poolt valitud eesistuja (superarbiitri) nimed.
4. Lahendamise tähtaeg.
5. Vahekohtu lepingu koostamise aeg ja koht.
6. Vahekohtunikkude nõusolek.
7. Kõikide asjaosaliste allkirju.

Vahekohtu leping peab olema õigeaks tunnustatud notariaalse aktiga.⁹¹

90. Ob.cit., ib., lhk. 95

91. "- "- 96.

III Vahekohtu menetlus.

Vahekohtus vaidluse lahendamisel ei ole seotud tsiviilkohtupidamise eeskirjadega. Enne otsuse tegemist peab ta ära kuulama poolte seletust või vähemalt neid seletuse andmisele kutsuma.

Vahekohtu otsus peab olema kooskõlas vahekohtu lepinguga ja seadusega. Eitaval korral võib rahvakohtunik keelduda täitelehte väljaandmast. Otsus tehakse häälteenamusega ja kirjalikult. Ta peab sisaldama otsuse tegemise aja, kohtukoosseisu, vahekohtukirja tähendamise, poolte nimed, vaidluse asja nimetamise ja otsuse sisu ning kohtukulude jaotamise. Vahekohtu otsusele peavad kohtunikud alla kirjutama. Mõne kohtuniku eriarvamine märgitakse samas otsuses. Kui otsuse on alla kirjutanud enamus kohtunikke, astub ta seadusejõusse.

Vahekohtu otsus kuulutatakse pooltele kohtuistungil mille kohta nad annavad allkirja kohtuotsusele. Kui kumbki pool ei ilmu seaduslike kude põhjusteta kohtuistungile, või keeldub allakirjutamast, loetakse otsus ikkagi kuulutatuks.

Vahekohtu otsustele edasikaebust ei ole.^{92.}

IV Sooritusmenetlus.

Vahekohtu otsus pööratakse täitmisele poole palvel rahvakohtuniku poolt väljaantava täitelehe põhjal. Kui kohtunik leiab vahekohtu otsuse olevat seadusega vastuolus, siis võib ta keelduda täitelehte väljaandmast, Rahvakohtuniku otsuse peale on poolel õigus esitada kaebust erakaebe korras.

92. Op.cit., ib. lhk.104.

Gruusia N.S.V. tsiviilkohtupidamise seaduse § 218 määrab 15-päevase tähtaja, mille jooksul pool võib pöörduda rahvakohtu poole vahekohtu otsuse tühistamise palvega, kui otsus on vastukäiv vahekohtu lepingu olulisematele osadele, või kui otsuse tegemisel on rikutud vahekohtu kompetentsi.

Vahekohtu asjatoimetus antakse hoiule rahvakohtule, kelle tegevuspiirkonnas vahekohus funktsioneeris.⁹³

c/ Mere- ja väliskaubanduse arbitraa-
žikomisjonid.

N.S.V.Liidus tegutsevad vahekohtu põhimõtete alusel veel mere- ja väliskaubanduse arbitraažikomisjonid. Need komisjonid lahendavad tüliküsimumsi N.S.V.Liidu ettevõtete ja organisatsioonide ning välismaa firmade vahel.

Merearbitraaži komisjon asub üleliidulise Kaubanduse Palati juures ja koosneb 25-est liikmest, kes on nimetatud ametisse üheks aastaks.

Liikmeteks määratakse isikuid, kellel on kogemusi mereõidu, merekindlustuse, ja mereõiguse aladel. Tüliküsimumsi merearbitraaž lahendab kolmeliikmelises koosseisus, kellest üks on eesistuja.

Merearbitraaži komisjoni otsustele võib kaevata ühe kuu jooksul N.S.V.Liidu Kõrgemale Kohtule. Viimane võib anda asja merearbitraaži komisjonile tagasi uueks otsustamiseks.

Väliskaubandus arbitraaži komisjon asub Kaubanduse Palati juures ja koosneb 15-est liikmest, kes on nimetatud ametisse üheks aastaks. Tüliküsimumsi lahendatakse 3-liikmelises koosseisus.⁹⁴

93. Op.cit., ib., lhk. 105/7

94. "- "- 96/7

K a s u t a t u d k i r j a n d u s

1. Bonfante, Pietro, Rooma õiguse ajalugu, Dr. E. Eini tõlge, Tartu, 1930.
2. Азаревич, Дмитрий, Система Римского права, С.-Петербург, 1887.
3. Анненков, К., Опыт Комментария к Уставу Гражданского Судопроизводства, С.-Петербург, 1887.
4. Исаченко, В.Л., Особья Производства, С.-Петербург, 1913.
5. Максимов, В., Руководство для составления Деловых Бумаг, Москва, 1913.
6. Гражданский Процесс, Учебник для Юридических Институттов, Москва, 1938.